

Andrés Barba: Változatok Teresára (részletek)

Versiones de Teresa (2006)

MANUEL

Most mintha megérkezett volna egy völgybe.

Mintha nem mozdulna.

Megpróbálja fölidézni, milyen úton jutott el idáig. Megtorpan, ez az az erdő. Közelebb menne, ez az az erdő. Fölismeri. Megérint egy fát. Odalent, a kavicsos ösvény végén az út elkanyarodik. Tudja, ha tovább követi, találni fog egy fát, amelyen – rozsdás – tábla jelzi a tavacska irányát. Tudja, hogy már mielőtt odaérne, hallani fogja a víz tompa morajlását. És ismerős lesz a morajlás. Akkor megáll majd megint. Muszáj lesz megállnia, mielőtt odaérne. És muszáj végiggondolnia, hogy miért van itt. Miért kelt föl ma reggel, és miért szállt autóbuszra, miért jött ide, ebbe az erdőbe.

Miért volt szüksége az erdőre. Az emlékei között lassan újra végigjárja az egykori mozdulatokat, az egykori arcokat, és ezek sorra megjelennek; arcok és tárgyak, mozdíthatatlanok és szilárdak. Olyannyira függetlenek és távoliak a mostani érzéseitől, hogy nem is tűnnek majd emberinek.

Oly egyszerűek, hogy nem is tűnnek majd arcoknak.

És akkor rájön, hogy azért van itt, mert még mindig tudni akarja, mi történt – mert továbbra sem érti. Ahogy megpróbál közelebb lépni a meztelensége emlékéhez, és félretolja a bokrok ágát, hogy jobban lássa a lányt, a tavat körülvevő gyékény fényes levelei között elmerülhet majd a tekintetében. A tekintete emlékében. És ha csendben marad, ha összpontosít, a meztelenségének emléke végül átalakul a sajátjává, és meztelenül fogja látni önmagát.

És nem fogja szégyellni a meztelenségét.

Ezért idézi most föl a tóban megmártózó lány képét. És szépséges a meztelensége. Szépséges és tiszta. És üres. Teresa patakká vált, egy éve, egy másodperce még itt volt; most csak alaktalan, mozgásban levő víz.

Ez lenyűgözi, közben pedig arra gondol, hogy pontosan ugyanott áll, és minden – az arcát súroló ágak, a kiszáradt gyékényen csikorgó lépte, a fák, a színek, az emlék, hogy első alkalommal megbotlott és elesett, aztán csaláncsípéskéntől sajgó kézzel fölkel; a levelekből lakmározó apró állatok, a víz kékben és barnában játszó csillogása, a tudat, hogy a lány akkor vette észre először, hogy ő is ott van, mégis tovább fürdőzött a többiekkel –, minden pontosan ugyanolyan, mint akkor volt.

MANUEL

Ahora es como si se hubiese parado en una hondonada.

Como si estuviera quieto.

Trata de recordar los pasos que dio para encontrarse aquí.

5 Se detiene y es el mismo bosque. Desea acercarse y es el mismo bosque. Lo reconoce. Toca un árbol. Abajo, recorriendo el sendero de piedras, el camino hace una curva. Sabe que si avanza hacia él encontrará un árbol en el que, herrumbroso, un cartel indica la dirección de la poza. Sabe que, antes de

10 llegar, podrá escuchar el murmullo sordo del agua. Y que será el mismo murmullo que conoce. Entonces se detendrá. Antes de llegar será necesario que se detenga. Y que piense por qué está aquí. Por qué se ha levantado esta mañana y ha

15 tomado un autobús para venir a este bosque. Por qué lo necesitaba. Recorrerá despacio en la memoria los movimientos que ha hecho y los rostros que ha visto, y ellos aparecerán; rostros y cosas, inamovibles y sólidos. Tan independientes y ajenos a lo que siente que no parecerán humanos.

Tan simples que no parecerán rostros.

20 Y reconocerá que está aquí porque todavía quiere saber lo que ha ocurrido, porque aún no lo comprende. Mientras camine deseando acercarse al recuerdo de su desnudez y aparte las ramas de los arbustos para verla mejor, podrá contemplar sus ojos entre las hojas brillantes de los juncos que

25 bordean la poza. El recuerdo de sus ojos. Y si se esfuerza en mantener el silencio, si se concentra, el recuerdo de su desnudez se convertirá en la suya, y se verá desnudo.

Y no se avergonzará de su desnudez.

Por eso la recuerda ahora, sumergida en la poza. Y es hermosa su desnudez. Hermosa y limpia. Y vacía. Teresa se ha

30 vuelto río; hace un año, un segundo estaba aquí; ahora es sólo agua informe y en movimiento.

Mientras eso le gusta piensa que está de pie exactamente en el mismo lugar, y que ni las ramas que le rozan la cara, ni el

35 crujiir de sus pasos sobre los juncos secos, ni los árboles, ni los colores, ni recordar que la primera vez se tropezó y cayó al suelo, y se levantó con las manos arañadas del escozor de las ortigas, ni las criaturas minúsculas que devoran las hojas, ni el destello entre el azul y el marrón del agua, ni saber que

40 ella percibió su presencia la primera vez y siguió bañándose junto a las otras muchachas, nada de eso ha cambiado.

Csak ő változott meg. Csak ő nem ugyanolyan. Ő, aki most fél. És érzi, hogy nem a megfelelő helyen kezdte a keresést. Hogy eszébe jutott valami, amiről az utóbbi hónapok eseménysorozata miatt megfeledkezett. Valami, amit szégyenkezve, ugyanakkor félelemmel és izgalommal telve tett meg. És hogy amikor megtette, a kezét figyelte. A két keze pedig üresen nézett rá vissza, úgy mint tíz beteg angyal. És közben arra gondolt, hogy perverz, amiért azt teszi, amit tesz. Kemény és szigorú állítás. Olyan kemény és szigorú, hogy a világon semmi sem tudta volna megingatni, most mégis mosolyogva emlékszik rá vissza, mert dehogy volt perverz, egyszerűen csak nem tudta, mit tesz.

Nem tudta még, hogy most meg fogja érteni, az volt az első alkalom, hogy félve megkívánta a testét. Hogy a teste diadalmaskodott, ő pedig megkívánta, mint aki először pillantja meg a neki odaígért földet. Hogy félúton a melle felé izgatottan állt meg a hónalj hajlatánál, amikor pedig felé fordult a lány (lehet, hogy nem is a lány volt, lehet, hogy ő fordult a tó bal partja felé, hogy vessen egy pillantást a lányra), meglátta a két mellbimbót – érdes, kemény a tapintásuk, gondolta –, a két mellbimbó pedig úgy nézett rá vissza, mintha a lány mellkasából kibújó furcsa szerzet két szeme volna.

És arra gondolt: szörnyeteg vagyok.

A tekintete átsiklott ezen a fényes, csillogó és elérhetetlen szakadékon; ilyen szakadék mindenki, akit kívülről nézve megkívánnak. Ezért tér most vissza, nem akarja látni többé ezt az áttetsző emléket, és elhatározza, meg fogja tenni, ami eszébe jutott.

Ismét körülnéz, hogy tájékozódjon. Ott voltak a kantin asztalai. Amott a sátrak. A lány megérintené e tárgyakat, az összes tárgyat megérintené és megszagolná, mert a szaglás része volt gyermeki énjének. Emlékszik rá, hogy gyakran vett a szájába dolgokat, mintha meg akarná őket enni, és hogy sokáig tartogatta őket az orra alatt, ő pedig közben arra gondolt, hogy így elrabolja a megszagolt tárgy lelkét, és ezzel a szeretetteljes és kíváncsi művelettel magába olvasztja. De lehet, hogy nem szeretet volt és nem is kíváncsiság. Talán nem volt más, csak az üresség.

Az ürességet bekebelező üresség.

És hogy ezért volt felkavaró és megbabonázó a látvány. És valódi, gondolta. Még ha nem is volt más, csak egy fadarabot szagolgató kislány, pusztán egy fadarabot szagolgató tizenéves kislány valósága.

Követi a balra, fölfelé vezető ösvényt. Azért emlékszik rá,

Sólo él ha cambiado. Sólo él es distinto. Él, que tiene miedo. Y siente que no ha comenzado a buscar por donde debía. Que ha recordado algo que el curso de los acontecimientos de los últimos meses le había hecho olvidar. Una cosa que hizo con vergüenza y también con miedo y también con excitación. Y que cuando la hizo miraba sus manos. Y que sus manos le miraban vacías como diez ángeles enfermos. Y que él pensó entonces que era perverso por hacer lo que estaba haciendo.

Un pensamiento duro y firme. Tan duro y firme que todas las fuerzas del mundo no hubiesen podido hacer penetrar nada en él y que ahora recuerda sonriendo, porque no es que fuera perverso, es que sencillamente no sabía lo que estaba haciendo.

No sabía que ahora comprendería que aquella fue la primera vez que deseó su cuerpo con miedo. Que su cuerpo se impuso, y él lo deseó como quien llega por primera vez a un lugar que le ha sido prometido. Que se detuvo excitado en la oquedad de la axila hacia el pecho, y que cuando ella se dio la vuelta hacia él (pero tal vez no fue ella, tal vez fue él quien se giró hacia la izquierda de la poza, para mirarla) observó los dos pezones, ásperos y duros al tacto, supuso, los dos pezones mirándole como los ojos de una criatura extraña que a ella le brotara del pecho.

Que pensó: soy un monstruo.

Su mirada resbalaba sobre ese acantilado pulido, brillante y hermético que es siempre una persona que se desea cuando se la ve desde fuera. Por eso se vuelve ahora, no quiere mirar más aquel recuerdo transparente y decide hacer lo que había recordado.

Levanta la cabeza de nuevo para orientarse. Ahí estaban las mesas del comedor. Allí las tiendas de campaña. Estas cosas, todas estas cosas, las tocaría ella, las olería, porque oler era su lado infantil. Recuerda que a menudo se llevaba objetos a la boca, como para comérselos, que los detenía largo rato, sostenidos, bajo la nariz, y que él pensaba que al hacerlo robaba el espíritu de lo que olía, asimilándolo en un acto de amor y curiosidad. Pero tal vez no era ni amor ni curiosidad.

Tal vez era sólo eso: el vacío.

El vacío absorbiendo el vacío.

Y que por eso el espectáculo era duro y subyugante. Y real, pensaba. Aunque fuera sólo una chica oliendo un trozo de madera, la realidad de una chica de catorce años oliendo sencillamente un trozo de madera.

Toma el sendero que asciende a la izquierda. Lo recuerda

mert pontosan ott történt meg először, hogy megfogták egymás kezét. És abban a kézfogásban nem ápolóként, és nem segítő kezet nyújtott a kislánynak, aki képtelen magára vigyázni, akire ügyelni kell, nehogy fölbukjon, nehogy rosszul lépjen, hogy játékos kedvében semmilyen más módon se tegyen magában kárt, hogy tudni lehessen, merre jár. Nem.

Egy nő keze volt. Egy nő keze egy férfi kezében. Ő volt a férfi. A lány volt a nő. Ott értette meg először. Miközben fölfelé sétáltak a dombon, nyugtalanul gondolta át, hogy odalent nemsokára észreveszik majd, hogy eltűntek, hogy negyven perc múlva megint a rögtönzött táborig kintinban kell lenniük. Őt pedig hívatni fogják, és számon kérik majd. Egy ősi félelem bünbocsánatával tör elő benne az emlék, tudja, milyen szívszorító volt a mozdulat, s bár már nem érzi a szorongást, az íze még a szájában van.

Megfogta a kezét. Ő volt az, aki megfogta a kezét. Olyanok voltak az érdes ujjai, mint az apró állatok. Történhet bármi, akkor sem tudja elfelejteni azokat az ujjakat. Az ujjak rancos, érdes, mégis engedelmes érintését. Teresa ujjait.

Amikor elindultak a dombon fölfelé, arra gondolt, hogy a lány soha nem fogja megismerni önmagát, hogy soha életében nem lesz képes kilépni önmagából, számára ismeretlen ez az oly egyszerű absztrakció, melyet neki már annyiszor sikerült elérnie korábban, hogy néhány másodpercig külső szemlélőként lássa önmagát. A lány képtelen erre, gondolta. Egy ilyen egyszerű dologra. Hogy meglássa önmagát másokban.

Folyton botokkal és textildarabokkal játszott, megpróbált belőlük babákat készíteni. A lelke legmélyéről feltörő erő kényszerítette, hogy apró babákat készítsen. Abban a pillanatban talán fölismerte a lénye, pontosabban a jelleme egy alkotóelemét, pontosabban a személyiségének azt a felszínét, amelyen sorban föltűnt a képmutatásra való hajlama, az exhibicionizmusa, és az a mód, ahogy hazudott – mindaz, ami kifejezetten elvárható lett volna egy normális kislánytól. De milyen egy normális kislány. Mit jelent ez a két szó így együtt: normális kislány.

Nem tudta megmondani.

És mivel nem tudta megmondani, megpróbált fölidézni mindent, ami azon a reggelen történt, remélte, hogy ha visszaemlékszik, végre megértheti. Ráébred, hogy a lány valószínűleg fölfogta később, pár perccel azután, mert úgy tűnt, hogy megborzong, amikor hátrafordul és ránéz. Ő tudta, hogy van az ösvényen egy meredek emelkedő. Akkor

porque allí mismo fue la primera vez que se dieron la mano. Que darse la mano no fue el acto de un cuidador que da la mano a una muchacha que no puede valerse por sí misma y hay que ayudarla para que no se caiga, para que no tropiece, para que no haga nada que pueda hacerle daño por el simple deseo de jugar, para que vea por dónde anda.

No.

Era la mano de una mujer. La mano de una mujer en la mano de un hombre. El hombre era él. La mujer era ella. Lo supo allí por primera vez. Ascendiendo hacia la loma, pensando con miedo que les echarían de menos en seguida, que en cuarenta minutos debían estar de nuevo en el improvisado comedor campestre. Que le llamarían y le pedirían explicaciones.

Lo recuerda con la indulgencia de un miedo antiguo, sabiendo que fue asfixiante mientras lo probó, saboreando la angustia, aunque sin sentirla ya.

Le dio la mano. Fue él quien le dio la mano. Y sintió entonces la rugosidad de unos dedos que parecían animales. A pesar de todo no puede olvidar aquellos dedos. El tacto rugoso, áspero y dócil a la vez, de aquellos dedos. Los dedos de Teresa.

Cuando comenzaron el paseo hacia la loma pensó que nunca podría conocerse a sí misma, que nunca en su vida sería capaz de salir de sí misma, ese gesto tan simple de abstracción que tantas veces había conseguido que, observándose por un segundo desde fuera, se viera a sí mismo. Ella no podía hacer eso, pensó. Algo tan sencillo. Verse en los otros.

Jugaba con unos palos y unas telas, tratando de hacer con ellos unas figuras. Del fondo ancestral de su alma una fuerza la empujaba a hacer unas figurillas. Quizá en aquel momento descubrió parte de la esencia, más exactamente, parte del carácter, más exactamente, esa especie de superficie de su personalidad en la que se acumulaban su extraña facilidad para la simulación, su exhibicionismo, su forma también de mentir, aquella parte que habría sido estrictamente previsible en otra muchacha normal. Pero qué es una muchacha normal. Qué significan estas tres palabras unidas: una muchacha normal.

No lo sabía.

Y como no lo sabía trató de recordar las cosas que fueron sucediendo aquella mañana, esperando que recordar le hiciera comprender. Descubre que ella debió de entenderlo más tarde, unos minutos más tarde, porque pareció que un calambre le recorrió el cuerpo al volverse para mirarle. Él sabía

még valódi erdő volt: névtelen erdő, mely terjeszkedése közben fölfalta, átalakította a talajt, fölegyenesedett; erdő, amelyre hamísítatlanul telepedett rá az este és a hó, amelytől nem várt semmiféle választ, s amely nem követelte meg tőle, hogy férfi legyen, épp úgy, ahogy ő sem várta el az erdőtől, hogy egy már ismert vagy megálmodott erdőhöz hasonlítson. De azóta, hogy a lány ránézett, itt, ezen az úton, ebben a völgyben, ez az erdő már nem erdő többé. [...]

VERÓNICA

Tulajdonképpen egyáltalán nem álltak közel egymáshoz, hatalmas és fájó volt a távolság, kettejük testének elhelyezkedése pedig, így a nyár végeztével fölerősítette ezt a kényszerű érzést. A szertartás volt az oka. Teresa minden vasárnap fölkelt, odament az anyja ágyához, és békés kismacsaként elnyújtózott az anyja mellett. Verónica gyakran figyelte, ahogy lustálkodnak, nézte ezt az akár jóval tizenegy utánig is eltartó vasárnapi lustálkodást, és talált valamit, ami egyformán kirekesztette és fölmentette; az ágyban egymást átölelő anyja és húga idillje tanúskodott róla, hogy otthon van, egyúttal mégis kirekesztő volt; olyan szertartás, amelyben órá – pedig ő volt az idősebb – nem volt szükség.

Teresa arcán gyakran ugyanazt a kifejezést lehetett fölfeledezni; mintha a lustálkodás szigora összpontosult volna a tekintetében, ettől pedig felöltözve is meztelennek látszott. Anyjában viszont mindig más formát öltött a lustálkodás. Már-már szomorú volt, és talán emiatt látszott védtelennek és törékenynek; az ágyban töltött vasárnap reggelek rútsága már hiányzott a nappalra felöltött szokásos, határozott eleganciájából, de amíg Teresa teste ott volt az övé mellett, még mielőtt előbújt belőle a nappali nő, mielőtt fölkelt és félretolta maga mellől Teresát, szükség volt a hálóinge alatt a vékony combja, a vállpántokkal keretezett vékony válla összegubancolódott mozdulatlanságára. Mások számára megindító lehet; egy szellemi fogyatékos kamaszlány, ahogy az anyja mellett alszik egy vasárnap reggel, ketten különös látképet formálnak, szinte kényszerűen, látképet, melyet végig kell gondolni, és minden vasárnap le kell írni, mert valahogy minden vasárnap megváltozik.

Teresa testén semmi sem hasonlított az anyjára. Apró volt és robusztus, mint egy farönk, ugyanakkor mérhetetlenül fehér, a szőke haja miatt pedig még annál is törékenyebbnek látszott, mint amilyen valójában volt. Az anyjái csontos volt, éber és előkelő, nem voltak rajta lágy vonások,

que el sendero tenía una cuesta muy pronunciada. Entonces era todavía un verdadero bosque: un bosque anónimo que en su expansión había ido devorando el suelo, modificándolo, incorporándose, un bosque sobre el que anochecía y nevaba sin defraudar, al que no le exigía ninguna respuesta y que no parecía exigirle que fuera él un hombre, de la misma forma que él no le exigía parecerse a un bosque ya conocido o pensado. Pero desde que ella le miró aquí, en esta hondonada del camino, este bosque ya no es un bosque. [...]

VERÓNICA

La distancia entre ellas era larga en realidad, una distancia enorme y triste, y la disposición de los cuerpos de las dos acentuaba esa sensación, que resultaba tibia entonces que había terminado el verano. Era el ritual. Teresa se levantaba todos los domingos, iba hasta la cama de su madre y se acostaba allí, junto a ella, como un gato plácido. Y en su descanso, en aquel descanso de los domingos que se extendía hasta bien pasadas las once, Verónica solía mirarlas y encontrar algo que la excluía y la salvaba a partes iguales, ese reposar de su madre y su hermana medio abrazadas en la cama era una confirmación de estar en casa y a la vez una exclusión, un ritual en el que ella, la mayor al fin, no debía participar.

Teresa tenía a menudo el mismo gesto; una especie de rigurosidad del descanso que se le concentraba en los ojos y que hacía que pareciera desnuda aunque estuviera vestida. En su madre, sin embargo, el descanso era siempre distinto. Casi triste, y tal vez por eso como desvalido y frágil; de la elegancia habitual y dura de su madre durante el día se deslocaba esa fealdad de los domingos en la cama, con el cuerpo de Teresa junto al suyo, y antes de ser la mujer diurna, antes de levantarse y desquitarse de Teresa a su lado, era necesaria esa inmovilidad desgredada de sus muslos delgados bajo el camisón, de sus hombros delgados enmarcados en los tirantes. Lo que en otras resultaría conmovedor; una adolescente subnormal durmiendo junto a su madre en una mañana de domingo, en ellas conformaba un paisaje extraño, como impuesto, un paisaje que debía ser considerado y descrito cada domingo, porque cada domingo cambiaba de alguna manera.

Nada del cuerpo de Teresa se asemejaba al de su madre. El de Teresa era pequeño y sólido como un leño, pero tenía una blancura desmesurada y el pelo rubio la hacía parecer más débil de lo que era en realidad. El de su madre era huesudo, tenso y elegante, sin formas suaves pero totalmente

mégis abszolút nőies volt. Azon a vasárnapon volt a testtá-
tásukban valami közös, egyfajta átmeneti sebezhetőség,
amely csakis Teresán mutatkozott gyengédnek, anyján vi-
szont (ugyanúgy, ahogy rajtam, pontosan úgy, ahogy raj-
tam, gondolta Verónica) elfogadhatatlan, csúnya és színte-
len volt, és úgy tűnt, a túlságosan magas nőkből valójában
sosem lehet igazán nő, csak valamiféle átmenet, kétértelmű
és homályos terület két lény között, a két nem között.

Rádásul azután a tábor után, amelyen részt vett a nyá-
ron, váratlanul megváltozott valami Teresában, a változás
tulajdonképpen inkább fordulat volt, máshogy viszonyult a
dolgokhoz és őhozá is; mintha egyszerre megöregedett
vagy megérett volna. Amikor Verónica harmadik személy-
ben beszélt róla, mindig úgy emlegette: „a húgom”, soha-
sem Teresa, és ahogy kikerülte a nevét, ahogy helyettesítet-
te („ő”, „a húgom”), vagy összevonta a sajátjával, és egy
szimpla „mi”-vel finoman fátlyat borított a jelenlétére, volt
abban egy kevés szégyenérzet és féltékenység, mert ha má-
soké is volt, akkor már nem volt az övé, ha nem volt az övé,
akkor megvolt a veszélye, hogy félreértik őket.

Verónica három évvel volt idősebb Teresánál, és ha ku-
tatott az emlékei között, mikor lett olyan a viszonya a hú-
gával, mint amilyen abban a pillanatban volt, akkor sem
sikerült pontosan földélnie a helyszínt, az időpontot,
amelytől fogva már nem voltak egyenlők. Emlékezett a
gyermekéveikre, amikor szinte ugyanúgy játszottak, amikor
még ő is korán kelt, és vasárnaponként odament az anyja
ágyához, de nem emlékezett a pontos napra, a pillanatra,
amikor megszületett a bűntudat, amikor elkezdte úgy hívni,
„a húgom”, „ő”, mint egy bűnös teremtményt, akit szégyell
mások előtt, hazaérve mégis ő volt az egyetlen személy, aki
mellett úgy érezte, hogy megbecsülik és szeretik. Hazaérve
Verónica érezte – mióta az eszét tudta –, hogy a Teresa
iránti szeretetét az összes többi szeretet elutasítása tartja
életben. Hogy ez a szeretet az anyja szeretetének elutasítá-
sából született, annak képtelenségéből. És hogy, idővel, e
szeretet mellett létrejött az az inkább hiányhoz hasonlító,
mintsem üdvös szégyenérzet, mely arra sarkallta, hogy
olyan dolgokat tegyen, amelyeket nem akart megtenni.

Akkoriban Teresa délutánonként megjelent az ajtóban,
és játszani szeretett volna, azzal a színtelen, furcsa, és
megmagyarázhatatlanul érdes tapintású bőrrel. Készen
állt. Mindig készen állt, de a teste látszólag nem közvetített
semmiféle érzelmet, csak mosolygott. Megállt az ajtóban, és
onnan figyelte némán. Olyan csábító, olyan kétértelmű volt

femenino a la vez. Tenían, en aquella postura de aquel do-
mingo exacto, algo en común, una especie de fragilidad mo-
mentánea que sólo en Teresa resultaba tierna, pero que en
180 su madre (igual que en ella, precisamente como en ella, pen-
só Verónica) resultaba inaceptable y fea, deslavazada, y pare-
cía que una mujer demasiado alta no pudiera ser nunca ente-
ramente una mujer, sino una especie de tránsito, un terreno
ambiguo y borroso entre dos seres, entre dos sexos.

185 Y es que desde el campamento aquel al que asistió en ve-
rano, algo extraño parecía haber cambiado en Teresa, un
cambio que parecía más bien una disposición, una actitud
distinta ante las cosas y ante ella, parecía haber envejecido de
pronto, o madurado. Siempre, cuando Verónica hablaba
190 sobre ella con un tercero, la había llamado “mi hermana”
nunca Teresa, y en aquella forma de eludir su nombre, en
aquella manera de soslayarlo (“ella”, “mi hermana”) o de
unirlo al suyo para que pálido se ensombreciera su
presencia en un simple “nosotras”, había un deje oscuro de
195 vergüenza y de celo, pues compartirla era perderla, y perder-
la era exponerse a que las malinterpretaran.

Verónica era tres años mayor que Teresa, y si hacía
cuentas en su memoria para ver dónde había comenzado la
relación con su hermana tal y como era en aquel momento,
200 no podía precisar exactamente el lugar, el tiempo en el que
habían dejado de ser iguales. Recordaba los años de la infan-
cia en los que jugaban casi por igual, en los que también ella
se levantaba muy temprano e iba hasta la cama de su madre
los domingos, pero no recordaba el día exacto, el momento,
205 en el que nació la vergüenza, en el que comenzó a llamarla
“mi hermana”, “ella”, como a una criatura oscura de la que se
avergonzaba ante los otros y que sin embargo, al llegar a
casa, era la única persona junto a la que se sentía reconocida
y amada. Al llegar a casa, desde que tenía conciencia de sí
210 misma, Verónica sentía que aquel amor por Teresa vivía de
la exclusión de todos los amores. Que aquel amor nació de la
exclusión del amor de su madre, de su imposibilidad. Y que
con aquel amor comenzó, al tiempo, la vergüenza, una ver-
güenza que era como una carencia, no una acción positiva, y
215 que le impulsaba a hacer cosas que no deseaba.

Aquellas tardes Teresa aparecía en la puerta deseando
jugar con aquella piel descolorida que al tacto era curiosa e
inexplicablemente áspera. Estaba dispuesta. Siempre estaba
dispuesta, pero su cuerpo no transmitía aparentemente nin-
220 guna emoción a parte de la sonrisa. Se quedaba en la puerta
y la miraba en silencio. Aquella inexpresividad era tan tenta-

ez a kifejezéstelenség, mint a bőre. Egyáltalán nem úgy nézett ki, mint egy kislány, inkább mint egy vénasszony-varangy; teremtmény, amely évszázadokat töltött a víz alatt, és váratlanul a felszínre bukkant, pontosan ebben az alakban, a rövid szoknyájában és a közönyös tekintetével, melyet csak a mosoly formál át. Verónica pontosan úgy feledkezett meg arról, hogy Teresa emberi lény, ahogy néha elfelejtette, hogy állatok az állatok, és gyakran volt olyan érzése, mintha egy elkerített csodát látna e Teresa nevű kislány közepén, egy lényt, aki – csinálhat ő bármit – kitaratóan, minden délután föltűnik a szobája ajtajában a mosolyával együtt. Ezért tette. Emlékezett Teresa arcvonásaira is. A vonások szokásossá váltak, az álarc állandósult attól a naptól fogva, hogy először bántotta. Még a barátnőjének, Anának sem mesélte el a dolgot.

Kevesebb mint három éve történt, amikor ő épp betöltötte a tizennégyet, és ha megerőltette az emlékezetét, Verónica gyakran úgy érezte, hogy aközött, amit akkor érzett, és amit most érez – most, hogy épp elkezdte az első évét az egyetemen –, áthidalhatatlan és mély szakadék távong, és hogy nem is érzett semmit, amikor fölmerült a gondolat, és akkor sem, amikor eldöntötte, hogy megteszi, és hogy a gondolat tulajdonképpen természetes módon született, logikus következménye volt a szeretetnek. Teresa a konyhában volt, ő bekísérte a szobájába, becsukta az ajtót, és azt mondta: „Gyere, Teresa!” Teresa egy pillanatra megdermedt, mintha habozna, ő, aki mindig odajött hozzá, ha hívta, most habozott egy pillanatig, és egyszerre nyilvánvalóvá vált, hogy valami ott belül megértette, valamiféle ösztön, friss halálugrás-élmény, ketten a szobában („Zárd be jól az ajtót, a retesszel!”), ahogy a formátlan válla lefelé görbült, majd megemelkedett újra, mintha inkább azzal szeretne beszélni, nem pedig szavakkal.

Ahogy ott állt előtte, Verónica még nem tudta pontosan, mit akar vele tenni. Teresa pedig nem mozdult.

„Gyere – mondta –, ne félj!”

De ez az egyszerű parancs, ez a szimpla „ne félj” pontosan az ellenkező hatást érte el. Teresa reszketve, mégis hátrázott módon odalépett hozzá. Ennek már három éve, és ez volt az első eset. Azt mondhatnánk, hogy Teresa hiszékenységére nem egyszerűen logikus, hanem inkább egyfajta személyes jog volt. Egy mondat, egy gondolat vagy egy parancs valóságával szembesülve Teresa tudása csak arra volt elég, hogy dekódolja az üzenetet, arra nem, hogy megkérdeje. Mintha számára a szavak jelentésében nem is az

dora, tan ambigua como su piel. En ningún caso parecía una niña, sino una anciana-anfibio, una criatura que hubiese pasado centurias bajo el agua y que de pronto hubiese emergido a la superficie exactamente de aquella forma, con su falda corta y su mirada insensible, transfigurada sólo por la sonrisa. Verónica se olvidaba de que Teresa era una persona de la misma manera que se olvidaba a veces de que un animal era un animal, y en mitad de aquella chica que era Teresa, Verónica tenía la sensación de ver un prodigio hermético, un ser al que, hiciera lo que le hiciera, volvería imperturbable con esa sonrisa a la puerta de su habitación todas las tardes. Por eso lo hizo. Recordaba también el gesto de Teresa. Un gesto que se convirtió en una norma habitual, una máscara fija, desde aquella primera vez que le hizo daño. Ni siquiera se lo había contado a su amiga Ana.

Fue hace tan sólo tres años, cuando ella acababa de cumplir catorce, y si se esforzaba en recordarlo le parecía muchas veces a Verónica que entre las cosas que sintió entonces y las que sentía ahora, que acababa de comenzar su primer año en la universidad, mediaba un abismo insalvable y profundo, que no sintió nada cuando lo deseó, ni cuando se decidió a hacerlo, que aquel deseo parecía haber nacido con naturalidad, ser una consecuencia lógica del mismo amor. Teresa estaba en la cocina y ella la llevó hasta su habitación, cerró la puerta y dijo: “Ven, Teresa”. Teresa se quedó momentáneamente inmóvil, como dudando, ella, que siempre venía cuando la llamaba, se quedó dudando entonces, y fue precisamente entonces cuando resultó evidente que algo había comprendido en ella, una especie de intuición, de salto mortal recién dado, las dos en la habitación, (“Cierra bien la puerta, con pestillo”) en el que su hombro deforme se inclinaba y se volvía a alzar, como si quisiera hablar con él, más que con las palabras.

Cuando Verónica la tuvo delante aún no sabía exactamente lo que quería hacer. Teresa aún seguía inmóvil.

“Ven —dijo— no tengas miedo”

Pero aquel mandato simple, aquel sencillo “no tengas miedo” provocó exactamente su contrario. Teresa se acercó a ella temblando, pero al mismo tiempo decidida. De aquello hacía ya tres años, y fue la primera vez. Se podía decir que la credulidad de Teresa era, más que una razón, una especie de derecho. Ante la realidad de cualquier frase, de cualquier pensamiento o de cualquier orden Teresa sólo había aprendido a decodificar el mensaje, pero no a cuestionarlo, como si el significado de las palabras adquiriera sustancia para ella

értelmük, hanem voltaképpen szilárdságuk öltene testet, és így a hallottak jelentésén való pusztá áthatolás is kimerítő lenne számára. Ez volt a kulcsa örök infantilizmusának; fölsem merült benne, hogy valaki becsaphatja, az pedig még kevésbé, hogy ez a valaki éppen ő, Verónica lesz. Emlékezett rá, ahogy ott állt előtte, készen bármire; bezárták az ajtót, és kettesben maradtak, nem volt otthon senki más („Vigyázz a húgodra”, mondta az anyja, amikor elment, olyan volt, mint egy parancs, és ez volt az utolsó szó), az üres házon belül a bezárt ajtó valója még jobban elszigetelte őket a világtól és a férfiktól.

Kézbe vett egyet az apja borotvapengéi közül. Egy használt pengét, érezte az ujjai között a jelenlétét, érdes és apró volt, olyan, mintha élne, és kettejük közé furakodna az apró tudatával és a testével.

„Gyere, nézd!”

Azt akarta, hogy lássa. Fölhúzta a pulóvere ujját, majdnem a válláig, odaillesztette, és aztán addig szorította, amíg a vére – vér, mely rejtélyes módon sötétebbnek tűnt, mint ahogy arra tulajdonképpen számítani lehetett – kicsordult a penge mellett a karján. Metsző és sima volt a fájdalom, mint egy apró áramütés. A szája megtelt nyállal. Aztán Teresára nézett, aki ott állt előtte. Teresa nem riadt meg, a fejét oldalra hajtva figyelt, talán megpróbálta megfejteni, vajon jót vagy rosszat ígér ez a különös jelenet. Verónica arra gondolt, hogy Teresa ártatlansága szívós és merev, és hogy semmire nem jó ez az ártatlanság, de abban a pillanatban mégis szerette ezt a zaklatott, apró lényt, aki az arcát keretező szőke tincsek miatt egy elfuserált porcelánbábohoz hasonlított.

„Nézd!” – mondta.

„Vér” – felelte ő.

Egyetlen szó volt, mely ott tükröződött Teresa aznap délutáni tekintetében, és mintha ezáltal minden értelmet nyert volna, még az a kegyetlenség is, amely abban a pillanatban készült megszületni. Úgy tűnt, mintha Teresa a tekintetével, a tekintetén keresztül gondolkozna, és a tekintete látszólagos mozdulatlanságával megadná Verónicának a várt beleegyezést. Teresa kinyitotta a száját, mintha kiáltani akarna, de végül néma maradt, mert ő azonnal csendre intette, és a szájára tette a kezét. Úgy emlékezett minderre, ahogy valaki egy eleven emlékre gondol vissza életének abból a szakaszából, amikor még egészen más ember volt, ennek ellenére magára ismer minden akkor átélt érzelemben, a pulóverét bemaszatóló vér színében, a félelemben és

no por su claridad, sino por una especie de densidad, y de esa forma, el simple hecho de penetrar el significado de lo que se le decía la dejaba ya exhausta. Ése era el secreto de su eterno infantilismo; era incapaz de considerar que nadie pudiera engañarla, y mucho menos que nadie, ella, Verónica. La recordaba allí, delante de ella, dispuesta a cualquier cosa; habían cerrado la puerta y estaban solas las dos, sin nadie en la casa (“Cuida de tu hermana” había dicho su madre al salir, como una orden, y eso había sido lo último) y el hecho de aquella puerta cerrada dentro de una casa vacía las alejaba aún más a las dos del resto del mundo y de los hombres.

Había cogido una cuchilla de la máquina de afeitar de su padre. Una cuchilla usada, cuya realidad sintió entonces entre los dedos, rugosa y pequeña, una especie de ser vivo que se interponía entre las dos con su conciencia diminuta, y su cuerpo.

“Ven, mira”.

Quería que mirara. Se levantó el jersey casi hasta el hombro y la dejó reposar allí, apretando después fuertemente, hasta que la sangre, una sangre que misteriosamente parecía más oscura de lo que nunca habría cabido esperar, inundó el borde de la cuchilla sobre el brazo. El dolor fue agudo y simple, como una pequeña descarga eléctrica. Se le inundó la boca de saliva. Luego volvió la cara hacia Teresa y la vio de frente. No se había inmutado, con la cabeza ladeada miraba tratando quizá de descubrir si el significado de aquella escena insólita era bueno o malo. Verónica pensó que la inocencia de Teresa era dura y difícil, y que no le servía de nada su inocencia, pero que ella la amaba así entonces, escandalizada y pequeña, con su pelo rubio cayéndole a ambos lados de la cara igual que a una muñeca mal hecha de porcelana.

“Mira” dijo.

“Sangre” respondió ella.

Y era una palabra sola que, enmarcada en la mirada de Teresa de aquella tarde, parecía llenarlo todo de significación, también aquella crueldad, la que estaba a punto de abrirse entonces. Parecía que Teresa pensara con los ojos, a través de los ojos, y que en la aparente inmovilidad de aquellos ojos le estuviera siendo otorgada a Verónica la conciencia que deseaba. Teresa abrió la boca como para gritar, pero sin llegar a hacerlo, porque ella inmediatamente le ordenó que callara poniéndole la mano sobre los labios. Recordaba aquello como se recuerda una viva experiencia en algún período de la vida en el que se ha sido una persona distinta, pero sin dejar de reconocerse en cada uno de los sentimien-

szeretemben, melyet Teresa iránt érzett, aki alighogy visszafojtotta a kiáltást, újra becsukta a száját, és olyan komolyságot öltött magára, mely azelőtt elképzelhetetlen lett volna.

„Most te jössz” – mondta, és odanyújtotta neki a pengét.

Teresa nem látott mást, csak őt, és borzasztóan szenvedett. Verónica úgy látta, hogy a Teresa iránt érzett szeretete (a barátnője, Ana iránt érzett szeretetével szöges ellentétben) túlságosan hirtelen érett be, és most olyasmit vár el tőle, amire Teresa még nem képes, nem azért, mert nem akarja megtenni, hanem egyszerűen mert nem képes rá.

„Most te jössz – mondta megint, és kinyitotta Teresa kezét, hogy beletegye a pengét. – Most neked kell megvágnod magad.”

Teresa nem fogta meg azonnal. Verónica nagyon szeretete Teresát, és még annál is jobban abban a pillanatban, amelyben távolinak és megfoghatatlannak érezte. Nem is igazán őt látta, inkább a félelmet, a félelem árnyát látta Teresán, aki nem tudta olyan kicsire összehúzni magát, amilyenre szeretete volna. Jó volt így élni, jó volt így az élet. Egyetlen jó dolog is elég volt, hogy minden más jóvá változzon. Ha egy dolog ép és értékes és abszolút gyönyörű volt, akkor minden más is azzá lett. Erre volt szüksége, egy támpontra; Teresára. „Gyere – mondta. – Majd én megcsinálom.”

Ahogy ez a mondat elérte Teresát, a tekintetében megnyugodott valami; megmenekült, ha nem is a vágástól, de az elviselhetetlen tehertől, hogy neki magának kell megtennie; gyöngéden Verónicára nézett, mint aki hálás, de méltatlannak érzi magát annak szeretetére, akit csodál.

Odanyújtotta a karját, fölhúzta a blúz ujját egészen a válláig, Verónica pedig arra gondolt, hogy ez az első alkalom, hogy így látja a húga karját, mint egy szép darab húst, amelyen a bőr enyhén aranyos színben játszik, köszönhetően az alkarján göndörödő finom szőke szőrszálaknak. Nem, Ana, a barátnője nem értette volna meg a dolog szépségét; megijedt volna, bizonyára azt mondta volna neki, hogy nem normális, és ott hagyta volna. Az egyik kezével megfogta a kinyújtott kart, a másikkal pedig a pengét, majd lassan megtörölte a pulóverében. Azután rátette Teresa karjára, alig pár centiméterrel a könyöke fölé. Becsukta a szemét, és érezte, ahogy beléhatol, úgy, ahogy a tű hatol egy vastag, finom szövetbe, egy pillanat múlva pedig kibuggyant a vér, olyan, mint az övé, majdnem feketének tűnt Teresán, talán csak azért, mert annyira fehér volt a bőre.

tos que probó aquella tarde, en el color de la sangre manchándole el jersey, en el miedo y el amor hacia Teresa, que una vez detenida en su grito había vuelto a cerrar los labios adoptando un gesto de gravedad impensable en ella hasta aquel día.

“Ahora tú” dijo dándole la cuchilla.

Teresa sólo la veía a ella, y sufría tanto. A Verónica le parecía que su amor por Teresa (muy a diferencia del que sentía por su amiga Ana) había madurado demasiado rápido y que vivía en la anticipación de gestos que Teresa misma era incapaz de hacer aún, no por falta de deseo, sino por simple incapacidad.

“Ahora tú —repetió, abriéndole la mano para ponerle sobre ella la cuchilla— Ahora eres tú la que se tiene que cortar”

Teresa no la cogió inmediatamente. Verónica quería mucho a Teresa, y tanto más en ese momento en que le resultaba ajena, incomprensible. Más que mirarla miraba el miedo en ella, la sombra de aquel miedo en Teresa que no podía hacerse tan pequeña como deseaba. La vida estaba bien así, era buena así. Bastaba que algo fuera bueno para que todo lo demás se convirtiera en bueno. Si una cosa estaba intacta y era de gran valor y absolutamente bella entonces todo lo demás lo sería. Eso era lo que necesitaba, un punto de partida; Teresa. “Ven —dijo— Te lo hago yo”.

Y en los ojos de Teresa algo descansó al contacto de aquella frase; había sido liberada, no del corte, sino del hecho insoportable de que tener que ser ella misma la que tuviese que hacérselo, y miró después a Verónica con ternura, como quien agradece y siente inmerecido el amor de alguien a quien se admira.

Ofreció su brazo levantándose la camisa hasta el hombro, y a Verónica le pareció que era la primera vez que veía así el brazo de su hermana, como un pedazo de carne hermosa en el que la piel resultaba levemente dorada por efecto del diminuto bello rubio que remolineaba en los antebrazos. No, su amiga Ana no habría podido entender la belleza de aquello; se habría asustado, le habría dicho, seguramente que estaba loca, se habría alejado de ella. Tomó aquel brazo con una mano y, con la otra, la cuchilla, limpiándola levemente sobre su jersey. Después la puso sobre el brazo de Teresa, apenas unos centímetros más arriba del codo. Cerró los ojos y la sintió penetrar como se penetra con una aguja una tela espesa y delicada, y en un instante apareció la sangre, una sangre como la suya, casi negra en Teresa, tal vez sólo por el

[...]

contraste con la blancura de la piel.

[...]

Kertes Gábor fordítása

ANDRÉS BARBA: *Versiones de Teresa*. Anagrama, Barcelona, 2006